

Huvudman

Göteborgs kommun
grundskola@grundskola.goteborg.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Lundenskolan F-9 i Göteborgs kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den **20 september 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Göteborgs kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att åtgärdsprogram avslutas först när elever inte längre är i behov av särskilt stöd (3 kap 9 § skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar samt trygghet och studiero.

Beslutet om att avsluta ärendet i ovan nämnda delar får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2023 inlett en tillsyn av Lundenskolan F-9 i Göteborgs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Lundenskolan F-9 följer gällande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd samt trygghet och studiero.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt genom lektionsobservationer mellan den 20-22 mars 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat åtgärdsprogram, betygs katalog, anmälda kränkingsärenden och verksamhetsplan. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av Skolinspektionens utredning framkommer det att Lundenskolan F-9 avslutar samtliga åtgärdsprogram för elever när de slutar årskurs 3. I intervju uppger rektorn att avslut av åtgärdsprogram i slutet av årskurs 3 är en rutin inom förvaltningen. Åtgärdsprogram avslutas därför när elever byter skola eller sammanhang som exempelvis byte av stadium.

Lundenskolan F-9 är en skolenhet med elever i förskoleklass till årskurs 9. Skolan leds av en rektor med övergripande ansvar. I skolledningen ingår fyra biträdande rektorer med ansvar för olika delar av verksamheten.

Skolinspektionen har granskat åtgärdsprogram för elever som gick i årskurs 3 under läsåret 2021/2022, beslut om att avsluta åtgärdsprogram för elever som gick i årskurs 3 vårterminen 2022 samt åtgärdsprogram för elever i årskurs 4 läsåret 2022/2023.

Under läsåret 2021/2022 hade åtta elever åtgärdsprogram i årskurs 3. Beslut om att avsluta åtgärdsprogram togs för samtliga elever med åtgärdsprogram som slutade årskurs 3 läsåret 2021/2022. Samtliga beslut om att avsluta åtgärdsprogram togs 2022-06-14. För två av dessa åtta elever upprättades åtgärdsprogram så sent som under vårterminen i årskurs 3. Därefter följdes åtgärdsprogrammen upp i april respektive maj 2022 där beslutet om särskilt stöd kvarstod. Även dessa elevers åtgärdsprogram avslutades genom beslut den 14 juni 2022 i enlighet med förvaltningens riktlinjer. Efter att eleverna har börjat årskurs 4 har de inte givits något särskilt stöd.

För ytterligare två av eleverna som tidigare haft särskilt stöd i årskurs 3 upprättades nya åtgärdsprogram i januari i årskurs 4. I intervju med lärare beskrivs att en av dessa elever tidigare hade stöd i form av stödresurs, att eleven gick en termin i årskurs 4 utan särskilt stöd och att beslutet om att sätta in särskilt stöd på nytt i form av stödresurs togs under vårterminen i årskurs 4.

I intervju med lärare för årskurs 4-6 uppger de att de har en bra överlämning och genomgång av vad som gjorts för elever med stöd på lågstadiet när de börjar mellanstadiet. Lärarna uppger i intervju att det finns elever i årskurs 4-6 som de flaggat för att de är i behov av en pedagogisk utredning med där en utredning inte har gjorts. I intervju uppger rektorn att någon ny pedagogisk utredning inte görs för elever i årskurs 4 i de fall det redan har gjorts en pedagogisk utredning under lågstadiet. Rektorn uppger att om en elev haft ett åtgärdsprogram på lågstadiet kan det ta ett par månader innan bedömning om huruvida eleven fortsatt är i behov av särskilt stöd görs i årskurs 4 eftersom eleven befinner sig i ett nytt sammanhang.

Rättslig reglering

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap 9 § skollagen).

För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas (3 kap 10 § skollagen).

Enligt kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram utgör ett beslut om att avsluta ett åtgärdsprogram, eller om att minska omfattningen eller utformningen av åtgärderna också ett beslut om åtgärdsprogram. Samma krav bland annat på utredning gäller som när ett åtgärdsprogram ska upprättas. Detta betyder att en förutsättning för att avsluta ett åtgärdsprogram är att utredningen visar att eleven inte längre är i behov av särskilt stöd. Vissa elever kommer att ha ett åtgärdsprogram under en kort tid, medan andra elever behöver särskilt stöd och åtgärdsprogram under hela sin skoltid (SKOLFS 2022:334, s. 35).

Vidare anges i skollagen att när en elev i förskoleklassen eller grundskolan övergår från någon skolform till en annan skolform ska den skolenhet som eleven lämnar

till den mottagande skolenheten överlämna sådana uppgifter om eleven som behövs för att underlätta övergången för eleven. Detsamma gäller om eleven byter skolenhet inom skolformen (3 kap 12 j § skollagen).

Av förarbetena framgår bland annat följande såvitt avser överlämning av uppgifter. Den avlämnande skolenheten innehar skyldighet att lämna över viss information till den mottagande skolenheten vid elevövergångar mellan förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan och vid elevövergångar inom en sådan skolform. Det är bara sådana uppgifter som behöver lämnas över för att elevens övergång ska underlättas som ska lämnas över. Det kan t.ex. vara fråga om uppgifter om olika former av stöd som eleven har fått hos den avlämnande skolenheten och som kan behövas sättas in även hos den mottagande skolenheten. Det är den avlämnande skolenheten som ska bedöma om uppgifter behöver lämnas över till den mottagande skolenheten och i så fall vilka uppgifter som ska lämnas över. När det gäller frågan vilka uppgifter om en elev som kan behöva lämnas över för att underlätta övergången för eleven kan först konstateras att uppgifter om vilka stödinsatser som en elev har fått, och som bedöms behövas även hos den nya skolenheten, t.ex. extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller särskilt stöd, normalt behöver lämnas över för att underlätta elevens övergång. Om det finns ett åtgärdsprogram bör även det överlämnas. Ibland kan det bedömas vara relevant att även överlämna den utredning som ligger till grund för åtgärdsprogrammet till den mottagande skolenheten (prop. 2017/18:183, s. 136-137).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister i arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram vid Lundensskolan F-9. Bedömningen grundar sig på att det i intervjuer med rektor, biträdande rektorer och lärare samt genom dokumentation framkommit att åtgärdsprogram systematiskt avslutas när elever slutar årskurs 3. Enligt skollagen ska en elev ges särskilt stöd om en utredning visar att eleven är i behov av det. Enligt Skolverkets allmänna råd om arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram är en förutsättning för att fatta beslut om att avsluta åtgärdsprogram att utredningen visar att eleven inte längre är i behov av särskilt stöd. Samma krav ställs på utredningen inför att avsluta ett åtgärdsprogram som när ett åtgärdsprogram upprättas. Såvitt framgår av tillsynen har det i beslutet om att avsluta elevernas åtgärdsprogram i slutet av vårterminen i årskurs 3 på Lundensskolan F-9 inte föregåtts av några utvärderingar av huruvida eleverna är i fortsatt behov av särskilt stöd. Dessa beslut har istället fattats mot bakgrund av att eleverna byter stadium mellan årskurs 3 och 4. Att fatta beslut om att avsluta åtgärdsprogram för elever vid en viss given tidpunkt utan att inför beslutet göra en bedömning av huruvida var och en av eleverna har ett fortsatt behov av särskilt stöd är enligt Skolinspektionens bedömning inte förenligt med lagstiftningen. Särskilt stöd ges därmed inte med utgångspunkt i elevens behov av stöd vilket riskerar

att försämra elevers möjligheter att nå målen för utbildningen. Det är därför av vikt att huvudmannen vidtar åtgärder för att avhjälpa bristen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Göteborgs kommuns verksamhet vid Lundenskolan F-9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Göteborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av genomförda intervjuer och de dokument Skolinspektionen har tagit del av framgår följande. Lundenskolan F-9 har rutiner för att förse elever som befaras att inte nå kunskapskraven med extra anpassningar. I intervju uppger lärare att extra anpassningar går att genomföra inom samtliga ämnen på Lundenskolan. Elevhälsan är delaktig i arbetet kring extra anpassningar och det finns forum för lärare att lyfta frågor kring extra anpassningar med elevhälsan. Specialpedagog deltar i sammanställning av kartläggning för förskoleklass och årskurs 1 för eventuella tidiga stödinsatser. Lärarna uppger i intervju att uppföljning av extra anpassningar görs vid överlämning mellan stadier.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap 5 § skollagen).

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i

1. förskoleklassen, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik,
2. lågstadiet i grundskolan och i sameskolan, om det utifrån användning av ett

nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras sådant stöd (3 kap 4 § skollagen).

I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan ska det genomföras en uppföljning av sådant stöd som getts i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs (3 kap 4 b § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av genomförda intervjuer och de dokument Skolinspektionen har tagit del av framgår bland annat följande. Det bedrivs ett förebyggande arbete för trygghet och studiero på Lundenskolan F-9. Arbetet består bland annat i att skolan genomför årliga trygghetsenkäter som analyseras och pratas om i arbetslagen. Med utgångspunkt i kartläggningens resultat genomförs det åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling på skolan. Det finns ordningsregler på skolan, vilka såvitt framkommit är välkända bland elever och personal, och det finns skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner.

Rättslig reglering

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero (5 kap. 3 § första och andra stycket skollagen).

Det ska finnas ordningsregler för skolenheten. Reglerna ska regelbundet följas upp och orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna (5 kap. 5 § skollagen).

Mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska endast användas i undervisningen enligt lärarens instruktioner, eller om de utgör extra

anpassningar alternativt särskilt stöd, eller om det annars finns särskilda skäl (5 kap. 4 a § skollagen).

Det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutats av rektorn (5 kap. 4 e § skollagen).

Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling samt att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever (6 kap. 7-8 §§ skollagen).

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av beslutsfattaren Ingrid Hesslén Brunius.

Utredaren Matilda Nordh har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Daniel Talje medverkat.